

Klimata instrumenti mājsaimniecībā

Mājīpašnieki siltumsūkņiem, saules kolektoriem un biomasas katliem spēj notērēt vien pusi atvēlētās summas

ANDRIS OZOLIŅŠ

Pirms pusgada, 2013. gada martā, noslēdzās viens no Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (KPMI) konkursiem – "Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājsaimniecības sektorā", taču no pieejamiem 11 miljoniem latu iedzīvotāju mājās iegūlusi vien seši.

Projekts

"Konkursā varēja piedalīties privātas personas un dzīvokļu īpašnieku biedrības, tā mērķis bija samazināt mājsaimniecību izdalīto ogļskābo gāzi, atbalstot siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamiem resursiem," stāsta Latvijas Vides investīciju fonda

projektu vadītāja Ieva Šimane. Mērķa sasniegšanai tika finansiāli atbalstīti biomasas katlu vai kamīnu, siltumsūkņu, saules kolektoru, vēja generatoru un saules bateriju uzstādīšana. Rezultātā no 1761 īstenotā projekta 95% gadījumu individualās dzīvojamās mājās tika uzstādītas iekārtas.

Vispopulārākie (36%) izrādījās dažāda veida siltumsūkņi, tiem sekoja ūdens sildīšanai izmantotie saules kolektori (32%). Trešajā vietā ierindojas biomasas (granulu vai malkas) katli – 23%. Biomasas kamīni tika uzstādīti 35 mājās vai 2% no projektiem. Elektroenerģiju ražojošie saules paneļi – 5% un vēja generatori – 2%. No visas summas tika apgūta puse – seši mil-

joni latu. Atlikusi nauda nonāca valsts kasē citu KPMI projektu atbalstam.

Attīstītājs

Konkursa norise sniedza vērtīgu pieredzi. Lielākā daļa konkursa dalībnieku vēl neprata sagatavot projektu, tādēļ tos sagatavoja apkures iekārtu tirgotāji, kuriem bija pietiekama zināšanu bāze. Par kritēriju cenu aptaujai bija izvēlēts iekārtu lētums, kas nebija sevišķi objektīvi, jo ne vienmēr lētākā manta ir arī ekoloģiskāka un ekspluatācijā ekonomiskāka. Reizēm tika izvēlētas nepiemērotas iekārtas ar nepiemērotu tādītāus un tas radīja baumas par to neefektivitāti.

KPMI konkurss paredzēja atbalsta sniegšanu vēja generatoriem un saules paneļiem. Tomēr LR normatīvie akti vēl neparedz kārtību, kādā veidā fiziskas personas varētu nodot tīklā mājsaimniecības vajadzībām saražoto elektroenerģiju un izmantot neto norēķinu sistēmu.

Lai arī viss konkursa finansējums nesasniedza mērķi, no kopējās summas apgūto daļu var uzskatīt par sasniegumu. "Konkursa norise bija lieliska iedzīvotāju vides izglītības skola," pārliecināta Ieva Šimane.

Pircējs

"Modernizējām apkuri mājai ar 160 m² lielu apkurināmo platību. Izvēlējāmies trīs saules bateriju paneļus un 25 kW gra-

nulu katlu. Kopējā summa nesasniedza Ls 7000. Projekts tika realizēts gada un divu mēnešu laikā, uzstādīšanas process aizņēma četrus mēnešus. Projekta gatavošanā krietni palīdzēja tas, ka vīram ir inženiertehniskā izglītība. Ir uzkrājušies pieredze.

Šajā vasarā saules baterijas spēja 300 litru boileru uzsildīt līdz maksimālajai temperatūrai un pat septembra vidū vēl ražoja 7 kW enerģijas. Granulu katls ir iegādāts ar jaudas rezervi un pilnībā spēj nodrošināt visu apkuri un siltā ūdens gatavošanu. Šoruden uzstādījam siltuma skaitītāju. Ar konkursu esam ļoti apmierināti," priecāsas Iluta Pilde no Alūksnes novada Alsviķu pagasta "Vijām".

Pārdevējs

"Tirgojam "Panasonic" gaiss-gaiss un gaiss-ūdens tipa siltumsūkņus. Ja klienti lūdz, protams, palīdzējam sagatavot konkursa pieņemšanas aktu. Pamanījām, ka konkursa laikā iedzīvotāji sākuši aktīvāk interesēties par alternatīvās, videi draudzīgās apkures iespējām, un šī interese tikai pieaug. Konkurss deva vērtīgu ierosmi alternatīvās apkures iekārtu tirdzniecības attīstībai, klients kļuvis izglītotāks un mums tagad ir krietni vieglāk strādāt," uzskata SIA "Rikon AC" valdes priekšsēdētājs Andris Dancigs.

Zinātnieki

"Konkursa norises gaita pierādīja, ka vietējiem atjaunojamiem kurināmā

LĪGAS VASILŪNAS FOTO

Modernās apkures iekārtas ir viegli regulējamas.

Uzziņa

Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (KPMI) programma "Atjaunojamo energoresursu izmantošana mājsaimniecības sektorā"

- ▶ Kopējais finansējuma apjoms – 11,4 miljoni latu.
- ▶ Vienam projektam deva līdz Ls 7000 lielu līdzfinansējumu, kas sedza līdz 50% no projekta kopējās summas.
- ▶ Kopumā tika īstenots 1761 projekts
- ▶ Vidēji vienam projektam piešķirtais finansējums bija Ls 3424 un siltumnieces efekta gāzu emisijas samazinājums gadā tika plānots 8,7 t.

resursiem (it īpaši granulām) ir ļoti laba izmantošanas perspektīva. Cilvēki tos labprāt izmanto, un apkures izmaksas ir zemas. Pieņemumu izvērtēšanā un monitoringā līdzās ierēdņiem noteikti būtu jāpieņem dalās zinātniski tehniskajam personālam. Sen jau ir izstrādātas datoru simulācijas programmas, kas ļauj atrast piemērotāko apkures veidu. Iekārtu darbības rezultāti ir vērtīgi un zinātnes attīstībai nepieciešami dati. Pēc iekārtu uzstādīšanas vismaz izlases kārtībā būtu nepieciešams rezultātu monitorings, kas parādītu reālo CO₂ ekonomiju.

Gadījumos, kad, izkropojot konkursa būtību, daudzi tirgotāji vieglas peļņas tīkojumos sacēla cenas, projektu izvērtētajiem noderētu viegli pieejams pārskats par līdzīgu iekārtu cenām Latvijā, Baltijā un Eiropā. Tāpat konkursa norise parādīja, ka Latvijā trūkst sarežģītu iekārtu uzstādīšanai nepieciešamo speciālistu un tie steidzīgi ir jāsaņem, "atziņē Rīgas Tehniskās universitātes Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātes Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūta laboratorijas vadītājs Dr. sc. ing. Aivars Žandekis.